

SAKSFRAMLEGG

Sakshandsamar: Ragnhild Lønningdal	Arkivkode: FE-140
Arkivsaksnr: 20/109	Løpenr: 22/3841
Sakstype: Politisk sak	

SAKSGANG

Styre, utval, komité m.m.	Møtedato	Saksnr
Naturutvalet	31.05.2022	017/2022

Kommunedelplan for akvakultur i sjø - 1. gongs handsaming og utlegging til offentlig ettersyn

31.05.2022 Naturutvalet:

Handsaming i møtet:

Utvalet diskuterte saka og rådmannen sitt framlegg til vedtak vart samrøystes vedteke.

NAT- 017/2022 Vedtak:

Med heimel i plan- og bygningslova § 11-14 vert Kommunedelplan for akvakultur i sjø 2022 – 2031 sendt på høyring og lagt ut til offentlig ettersyn med følgjande plandokument:

Planomtale, dagsett 10.05.2022

Føresegner, dagsett 10.05.2022

Plankart, dagsett 10.05.2022

Konsekvensutgreiing og ROS-analyse akvakultur, dagsett 10.05.2022

Underlagsdokumenta vert også lagt ut i lag med planen:

Resipientgransking Samnangerfjorden 2021

Notat – miljøkrav 30.11.2021

Notat – Arealanalyse akvakultur 07.10.2021

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Med heimel i plan- og bygningslova § 11-14 vert Kommunedelplan for akvakultur i sjø 2022 – 2031 sendt på høyring og lagt ut til offentlig ettersyn med følgjande plandokument:

Planomtale, dagsett 10.05.2022

Føresegner, dagsett 10.05.2022

Plankart, dagsett 10.05.2022

Konsekvensutgreiing og ROS-analyse akvakultur, dagsett 10.05.2022

Underlagsdokumenta vert også lagt ut i lag med planen:

Resipientgransking Samnangerfjorden 2021
Notat – miljøkrav 30.11.2021
Notat – Arealanalyse akvakultur 07.10.2021

Dokument som er vedlagt:

KDP Akvakultur Planomtale . 10.05.2022
KDP Akvakultur. Føresegner 10.05.2022
KDP_Akvakultur 1_25000
KDP Akvakultur. Konsekvensutgreiing 10.05.2022
Resipientgransking Samnangerfjorden 2021
Notat - miljøkrav 30.11.2021
Notat - Arealanalyse akvakultur 07.10.2021

Kva saka gjeld:

Kommunedelplan for akvakultur vart varsla oppstart av den 26.11.20. Det kom inn 9 merknadar, og desse vart handsama i samband med vedtak av planprogrammet i kommunestyret den 25.02.21. Kommunestyret vedtok då også følgjande mål for planprogrammet for akvakultur i sjø:

«Fjordsystemet og naturmangfaldet sine tålegrensar skal ikkje overskridast og det skal vere eit produksjonsmessig overskot av ville lakse- og sjøørretstammer i dei elver i Samnanger som har dette. Akvaplanen skal foreslå tiltak som støttar opp under denne målsettinga. Samnanger kommune ynskjer å betre ivareta både miljøet i sjøen og våre villfiskstammer i kommunen sin fjord og sjø. Vi vil ha ein nullutsleppsvisjon for forureining av kjemikalier/medisinsk utslepp og skadeleg slam i kommunen sin fjord.»

Administrasjonen og ABO Plan og arkitektur Stord AS arbeidde vidare med planen ut i frå føringane i planprogrammet, og i tillegg vart det i september 2021 gjort ei undersøking av oksygentilhøva og botndyrfaunaen på to lokalitetar i ytre del av Samnangerfjorden. Det vart også gjort ein arealanalyse av ulike registrerte verdiar og interesser (m.m) i Samnangerfjorden, og peika ut ei handfull område der konfliktpotensialet truleg er lågt.

Den 16.12.2021 vart planarbeidet så langt presentert for ei rekkje myndigheiter i eit regionalt planforumsmøte, og me fekk tilbakemeldingar på arbeidet som gav noko retning vidare. For ei vidare politisk styring av kva plandokumenta skulle innehalda vart det laga ei saksutgreiing ([Handsaming av problemstillingar undervegs i planutarbeidinga](#)) som naturutvalet handsama 08.02.2022. Her vart det gjort følgjande vedtak:

«NAT- 003/2022 Vedtak:

Administrasjonen og ABO Stord AS arbeider vidare med Kommunedelplan for akvakultur med følgjande føringar for innhaldet i planen:

Det er potensiale for at ny teknologi kan gjera det mogleg å innfri miljøkrav, til dømes lukka anlegg med høg grad av reinsing. Det kan også tenkjast at det er mogleg med andre artar enn laks og sjøaure, til dømes tare, og at slik akvakultur vil innfri dei miljøkrava me stiller. Det vil då vera ei føremon for Samnanger at ein har tilgjengeleg og planavklart areal i kommunedelplanen, slik at ein kan få til ny næringsutvikling i kommunen, utan at det går på bekostning av miljøet. Me rår til at det i kommunedelplanen vert arbeidd vidare med alternativ 3 som nemnt i saksutgreiinga.

Alternativ 3: Gi lokalitetane Sagen II og Nygård høve til utviding/ending. Ta ut areala A02 og A04. Ta inn to nye areal i tillegg, lenger ute i fjorden, og med vilkår knytt til miljø eller art i føresegnene. Konsekvens: Vidareføring av dagens situasjon, men ein gir dei to eksisterande anlegga fleksibilitet til å kunna justera på drifta. Ein legg også til rette for to nye anlegg der kommunen vil styra drifta med miljøkrav eller føresegner om kva art som kan oppdrettast.»

ABO Stord AS har i dialog med administrasjonen no utarbeidd eit framlegg til plandokument som kan leggjast ut til offentleg ettersyn og sendast til høyringsinstansane. Plandokumenta og bakgrunnsdokumenta er vedlagt. Planprosessen og organiseringa av prosjektet er skildra i detalj i kapittel 1 og 2 i planomtale-dokumentet.

Det er i dag ei rekkje lover og forskrifter som regulerer akvakulturnæringa, og for å kunna drive akvakulturverksemd er det behov for godkjenningar utover plan- og bygningslova (pbl). Avklaringar om produksjonsmengd, utslepp, avstand mellom anlegg og anna som har samanheng med drifta på anlegga, er tilhøve som vert regulert i konsesjon/løyve etter anna lovverk enn pbl. Det kan ikkje gis løyve etter anna lovverk med mindre tiltaka er i samsvar med plan- og bygningslova.

Fylkeskommunane har delegert mynde til å gje løyve til akvakultur i medhald av akvakulturlova. Den som vil søke om løyve i Vestland fylke skal difor sende søknaden til Vestland fylkeskommune (VLFK). VLFK vil før søknaden vert handsama kontrollere at søknaden er komplett i høve til krav i forskriftene, derav mellom anna vurdere krav til konsekvensutgreiing etter konsekvensforskrifta, og om tiltaka det vert søkt om er i samsvar med arealplan. Når søknaden er komplett vert saka sendt til den aktuelle kommunen for uttale, og til sektormynde for handsaming etter sektorlovverk. Det ligg til VLFK å gjennomføre ei samla vurdering av om løyve etter akvakulturlova kan gis etter at kommunen og sektormynde har gitt sine uttalar/vedtak.

Kommunen si rolle i akvakultursaker som mynde etter plan- og bygningslova;

- I dialog med fylkeskommunen vurdere om søknaden er i samsvar med kommuneplanen eller om søknaden krev handsaming som dispensasjon frå kommuneplanens arealdel. Dersom søknaden krev dispensasjon må dispensasjonssaka handsamast etter pbl og vedtakast før søknad etter akvakulturlova vert handsama.
- Søkjar skal i samarbeid med kommunen sørge for at søknaden vert lagt ut til offentleg ettersyn. Høyringa gir naboar og andre ei moglegheit til å fremje merknader til søknaden, før søknaden vert realitetshandsama hos dei andre sektormynda.
- Etter høyringsfristen skal kommunen også handsame og gi uttale i saka.

Vurderingar og konsekvensar:

Dei føreliggjande plandokumenta skildrar planarbeidet og plangrepa som er valt i detalj. Det er utarbeidd konsekvensutgreiing (KU) og risiko- og sårbarheitsanalyse (ROS) som skildrar konsekvensane av planframlegget. Me har i dette saksframlegget laga ei oppsummering av plangrepa og konsekvensane av dei.

Skildring av plangrepa

Planlegging av sjøområde som gir kommunen og forvaltninga tilstrekkeleg styring over arealbruken, samstundes som det skal gi tilstrekkeleg fleksibilitet for utvikling av akvakulturnæringa er utfordrande. Plan- og bygningslova har klare avgrensingar for planlegging av sjøareal, samstundes er regionale og statlege retningsliner og rettleiing enno under utvikling. Avsnitta nedafor skildrar dei ulike plangrepa som ligg til grunn for føreliggande planframlegg.

Eksisterande lokalitetar med godkjent konsesjon

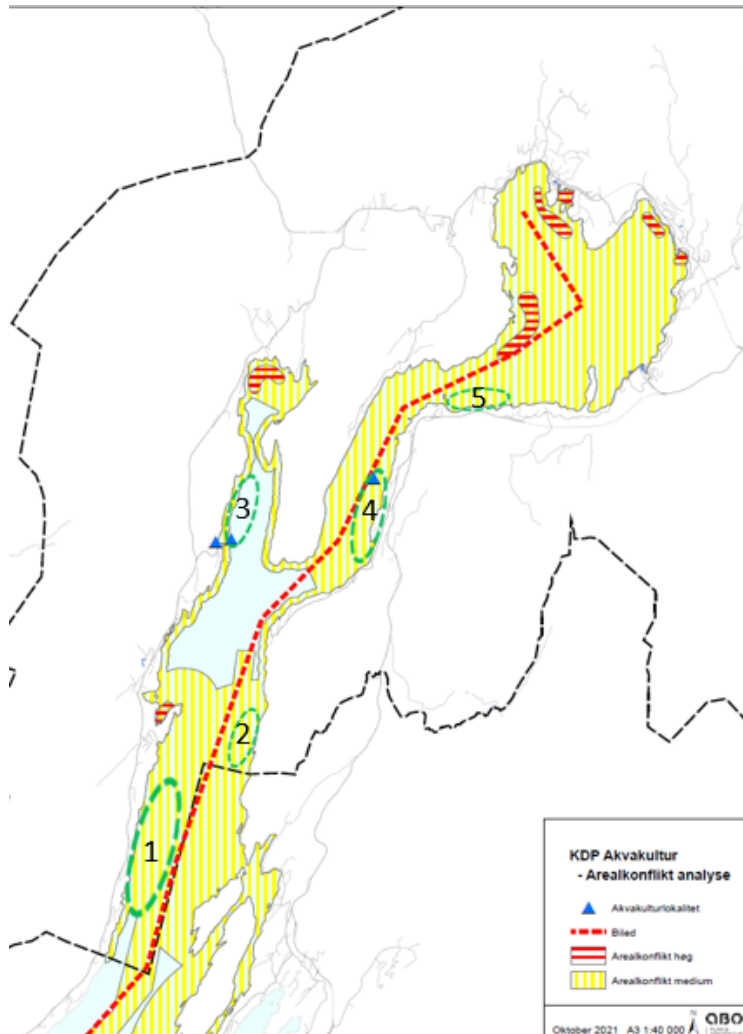
Det er i dag to lokalitetar i sjø med godkjent konsesjon i kommunen; Sagen II og Nygård. Det er kome innspel frå begge aktørane om utviding av eksisterande lokalitetar. Bransjen og aktørane stadfestar at ein framover ønskjer å bytte ut stålanlegg og ta i bruk merdar av plastringar. Anlegga i Samnanger ligg likevel relativt langt inne i fjordsystemet, i eit område der anlegga ikkje er like utsett for vind og bølger som lenger ute i fjorden. Overgangen til plastringar gir større avstand mellom merdane og god gjennomstrøyming av vatn. Erfaringar tilseier at låg tettleik av fisk gir betre fiskevelferd og fiskekvalitet. Justering av eksisterande anlegg og/eller fortøyingar kan også vera naudsynt av ulike årsaker som t.d. miljøomsyn og botn- og straumtilhøve. Arealføremåla som opnar for dei ulike tiltaka må vera store nok slik at enkle tiltak og justeringar ikkje medfører krav om dispensasjon frå kommuneplanen. Det er eit mål om at interesseavklaringar mellom akvakultur og

andre interesser i eit område i hovudsak skal gjerast i samband med rullering av kommuneplanen. Alle lokalitetar med eksisterande drift er regulert til einbruk akvakultur i planen.

Resultata frå arealanalysen

Arealanalysen som naturutvalet handsama 08.02.22 viser fem potensielle areal i fjorden. Tre areal ligg allereie inne i gjeldande kommuneplan (nr. 3, 4 og 5 i kartet under), men analysen viser høve til noko utviding. To av desse areala er lokalitetar som er i bruk i dag; Sagen II og Nygård (3 og 4). Eitt areal (5) ligg i indre delen av Samnangerfjorden, og er av den grunn ikkje teke med vidare.

Arealanalysen viser to nye areal, som ligg lenger ute i fjordsystemet (nr. 1 og 2 i kartet under). Det kom ved oppstart av planprosessen innspel på eitt av desse områda (ved Erevika, nr. 2). Begge desse areala er det no gjennomført ei konsekvensutgreiing på, og dei er tekne med som nye område i det føreliggjande planframlegget.

Figur 1. Dei fem potensielle akvakulturareala frå arealanalysen.

Eitt areal som ligg inne i gjeldande plan er føreslått tatt ut (A02 i eksisterande kommuneplan, tvers over fjorden for Nygård (4)). Dette er basert på at det ligg tett på eksisterande anlegg på Nygård, og kjem i konflikt med kvit sektor frå Oldervik lykt. Av omsyn til effektiv sjøtransport og god passasje bør det ikkje leggast til rette for akvakulturanlegg på begge sider av fjorden i dette området.

Framtidig teknologi, artar m.m.

Akvakultur er ei næring i utvikling, og bruk av ny teknologi og endring av rammevilkår spelar ei stor rolle når det gjeld næringa sitt behov for areal. Det er mykje som tyder på at den opne merdteknologien vil vera ein viktig produksjonsmetode i fleire år framover. Teknologien har forbetra seg gjennom mange år og det vil framleis skje ei kontinuerleg utvikling der opne merdar og

tradisjonelle driftsformer stadig vert betre. Utover dette skjer det ei kontinuerleg utvikling av nye produksjonsformer. Det er i dag aukande fokus på produksjon av større smolt og postsmolt i lukka anlegg, og landbasert produksjon.

Skaldyroppdrett er oppdrett av sjølevande krepsdyr, muslingar og pigghudar. I Noreg dreier det seg om artar som hummar, kreps, kongekrabbe, blåskjel, kamskjel, østers og kråkebolle. Oppdrett av skaldyr har potensiale til å bli ei betydeleg kystnæring, men mengdene oppdretta skaldyr er i dag relativt små. Den viktigaste arten er blåskjel, som står for om lag 99 prosent av salet. Marknaden er òg til stades, det vert i dag ete meir blåskjel enn laks i Europa. Blåskjeloppdrett er svært berekraftig matproduksjon. Skjela vert ikkje fôra, men beitar naturleg på algar langt nede i næringskjedene, og ingen medisinerer er naudsynt.

Det er stor og aukande interesse for algedyrking i Noreg og i Europa. Denne interessa er knytt til behovet for å produsera meir mat frå havet, og utviklinga mot å utnytta dei lågare delane av næringskjedene, bytte soya med marine protein i fiskefôr, og å utvikle ny mat til menneske. Dei artane som i dag vert dyrka i noko større skala i Noreg er sukkertare og butare. Miljøtilhøva langs norskekysten er godt eigna for denne typen akvakultur, mellom anna på grunn av god vasskvalitet. Dyrking av algar skil seg frå fiskeoppdrett med generelt mindre miljøpåverknad. Dyrkingsalgar tar opp næring frå vatnet og lagar karbohydrat til eigen vekst i fotosyntesen. Sollys er energikjelda og algane avgir oppløyste næringssalt og organisk materiale gjennom erosjon frå algeblada som søkk ned på botnen under eit anlegg, eller der straumen fører algepartiklane. Det er generelt mindre miljørisiko knytt til algedyrking enn til dømes fiskeoppdrett, fordi algane tar netto opp næringssalt og at det vert i utgangspunktet ikkje brukt kjemikalium og medisinar. Det vert heller ikkje brukt fôr i produksjonen.

Aktørane i kommunen signaliserer at dei per i dag ikkje har konkrete planar om produksjon av nye artar eller ny teknologi. Usikkerheit knytt til framtidig behov gjer det vanskeleg å planlegge for areal til nye produksjonsmåtar. Det er likevel lagt ut to nye akvakulturområde i planen der det er sett krav om ingen eller minimalt med utslepp. Det er viktig for næringa at areal som vert sett av til akvakulturføremål i planen rommar mogleik for nye driftsformer utan krav til dispensasjon.

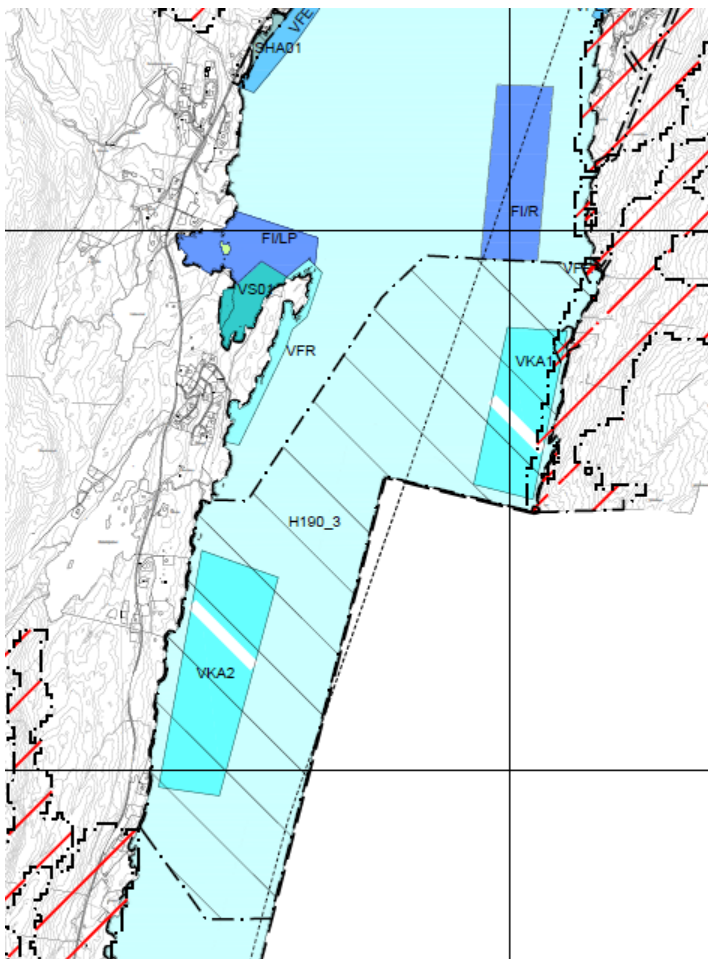
Framtidige areal til akvakultur er i planframlegget regulert til kombinerte føremål akvakultur og fiske/ferdsel for å:

- 1) synleggjere at desse areala er utan eksisterande godkjent anlegg
- 2) at desse areala skal prioriterast for akvakultur dersom søknad om løyve gir akseptable natur- og miljøtilhøve

Fortøyningar

Eit akvakulturanlegg omfattar også arealbruk i vassøyla og på sjøbotn med fortøyingsline og ankerfeste. Det er nasjonale krav knytt til dimensjonering av fortøyingslinene og ankerfestet ut frå tryggleikssyn for anlegget og omgjevnadane. For å stette desse krava er det i stor grad ankerfestet og sjøbotn som avgjer lengda og plasseringa av fortøyingslinene.

Samnanger kommune ønskjer å avgrense områda der det er tillate å etablere fortøyingsliner og ankerfeste, og ein har valt å synleggjere areal der det er tillate å etablere fortøyingsliner og ankerfeste i plankartet. For å ikkje bandlegge areala til einbruk akvakultur har ein valt å nytte omsynssone, pbl. § 11-8, med underkategori sikringszone H190. Sonene sikrar prioritet for tiltak knytt til akvakultur i desse områda, og synleggjer område med potensial for ulukke, t.d. ferdsl på/under sjø, ved at den tydeleg avgrensar arealbruken. Det er gjennomført ei overordna arealavklaring ved avgrensing av sonene, og såleis ei interesseavklaring og -prioritering. Areal kan synast store, og det er viktig å peike på at det innan desse sonene ikkje skal leggast anlegg på sjøoverflata. Detaljert skildring og arealavklaring av konkrete tiltak må gjennomførast i samband med søknad og handsaming etter sektorlovverk.

Figur 2. Utsnitt av framlegg til plankart frå ytste delen av Samnangerfjorden. VKA1 er framlegg til nytt område for utanfor Erevika, og VKA2 er framlegg til nytt område utanfor Solbjørg. VKA1 og 2 er regulert til arealføremålet «kombinert føremål akvakultur og fiske/ferdsel». H190_3 er omsynssone med moglegheit for fortøyingsliner og ankerfeste.

Miljøgransking – kjemisk og økologisk tilstand i Samnangerfjorden 2021

Det vart gjennomført ei resipientgransking i Samnangerfjorden i 2021, med føremål å få auka kunnskap om den kjemiske og økologiske miljøtilstanden i vassførekomsten ytre Samnangerfjorden. Feltarbeidet vart gjennomført i september 2021, og det vart tatt prøvar på to punkt i fjorden. Dei granska stasjonane i Samnangerfjorden hadde konsentrasjonar av fleire prioriterte stoff som låg over grenseverdien for å oppnå miljømål, og den kjemiske tilstanden for vassførekomsten vart derfor sett til "dårlig". Blautbotnfaunaen låg innanfor "svært god" tilstand, medan konsentrasjonen av fleire vassregionspesifikke stoff låg over grenseverdien og gir "dårlig" tilstand. Den samla økologiske tilstanden vert difor sett til "moderat". Rapporten er vedlagt.

Miljøkrav

Det kan vera fleire årsaker til å sette miljøkrav etter pbl., som t.d .sikre berekraftig utvikling av sjøområda, økosystem og artar på generelt grunnlag, samt at kommunen ønskjer å ha «handa på rattet» når det gjeld spesifikke utfordringar for eige sjøareal (direkte påverknad og ikkje berre ein uttalepart i konsesjonssamanheng). Det kan også medverke til å auke fokus og kunnskapsgrunnlag hos innbyggjarar, politikarar og kommunen sin administrasjon innan miljøspørsmål.

Vassdirektivet og vassforskrifta har eit generelt mål om at alle vassførekomstar minst skal oppretthalde eller oppnå «god tilstand», jf. vassforskrifta § 4 og vedlegg V og VII. I Samnanger har vassførekomsten Samnangerfjorden – Indre økologisk tilstand «middels». Miljøundersøkingane som er gjennomført i samband med planprosessen har vist at den økologiske tilstanden i Samnangerfjorden – Ytre vert nedjustert frå «god» tilstand til «middels» tilstand, grunna funn av miljøgifter som ligg over etablerte grenseverdier. På bakgrunn av tilstanden i vassførekomstane i

kommunen og vedtaket gjort av kommunestyret i samband med handsaming av planprogrammet, er det sett miljøkrav for dei to nye areala som er lagt inn i den sørlege delen av kommunen. Her er det sett krav om at anlegga må ha ingen eller minimalt med utslepp til omgjevnadane. Dette kan løysast anten ved å etablere ei eller anna form for lukka eller semi-lukka anlegg for fisk, eller ein kan etablere anlegg for andre artar, til dømes skjel eller algar i desse områda.

Formuleringa om «minimalt til ingen» utslepp er valt med bakgrunn i at det per i dag ikkje finst teknologi for heilt lukka oppdrettsanlegg. Det som vert kalla lukka anlegg, eller semilukka anlegg, slepp framleis ut litt avfallsstoff, men slammet (overskotsfôr og avføring) kan samlast opp. Det er likevel nokre utfordringar med slike «lukka» anlegg, til dømes auka risiko for intern smittespreiing i anlegget. Virus, bakteriar og parasittar kan fort spreie seg til fleire tankar via vassystemet. Lukka anlegg kan òg vera utfordrande med omsyn til fiskevelferd, då det er tradisjonelle, opne oppdrettsanlegg som er det mest naturnære livet for oppdrettsfisken. Drifta av lukka anlegg krev høg teknisk kompetanse, og gode beredskapsplanar. Drift av lukka anlegg krev dessutan betydelege mengder energi, til dømes for å pumpe store mengder vatn gjennom anlegget. Teknologiotviklinga i akvakulturnæringa skjer fort. Det er difor uråd å spå korleis næringa ser ut nokre år fram i tid, og kva for teknologi som vil fungera best. Miljøkrav som set føringar om minimalt til ingen utslepp er såleis robuste på den måten at det vert ikkje sett føringar på type teknologi eller art, berre på utsleppsmengd frå anlegget. Ein står difor fritt til å etablere ei eller annan form for lukka eller semilukka teknologi, eller det kan etablerast oppdrett av andre artar i området, som ikkje medfører utslepp, som til dømes algar eller skjel.

Samanstilling av samla konsekvensar av planen

I gjeldande kommuneplan er det avsett 4 arealflater til akvakultur i sjøområda, som utgjer om lag 391 daa. I planframlegget er dei to eksisterande akvakulturlokalitetane regulert til arealføremål akvakultur, og areala rommar moglegheit for utvikling. Dei to andre akvakulturføremåla i gjeldande kommuneplan er tekne ut frå planframlegget. Det er lagt inn to nye kombinerte føremål, inkludert akvakultur. Desse to føremåla er det lagt miljøkrav på, og det skal vera minimalt eller ingen utslepp frå lokalitetane.. I tilgrensande område kring akvakulturreal er det avsett ei sikringssone (H190) der det er tillate å etablere fortøyingar og ankerfeste for akvakulturanlegga.

Samla opnar planframlegget for større arealbeslag i form av anlegg på sjøoverflata, fortøyingar og forankringar på havbotnen i dei avsette områda, enn i gjeldande kommuneplan. Sjå tabellen under for ei oversikt:

	Areal i gjeldande plan	Areal i planframlegg	Endring
Sagen II (ID i ny plan VA01-02)	36 daa	145 daa	+ 109 daa
Nygård (ID i ny plan VA03-04)	128 daa	162 daa	+ 34 daa
Erevika (ID i ny plan VKA1)		215 daa	+ 215 daa
Solbjørg (ID i ny plan VKA2)		354 daa	+ 354 daa
Djupedalen (KPA 2018)	173 daa		-173 daa
Hetlevika (KPA 2018)	70 daa		-70 daa
Totalt	391 daa	876 daa	469daa

Konsekvensutgreiinga er basert på eksisterande kunnskap frå kjente og tilgjengelege databasar og dokument, og vurderingane er vurdert opp mot dagens situasjon, 0-alternativet. Dagens situasjon, 0-alternativet, er definert som arealbruk fastsett i plan (kommuneplan eller reguleringsplan), samt tildelte løyve etter særlovverk (akvakulturlova mfl.). Temaa som er utgreia er synte i tabellen under. Dei fleste plantema har avgrensa negative konsekvensar.

Utgreiingstema	Deltema	Kunnskapsgrunnlag
Naturverdiar og biologisk	Naturmangfald i sjø	Naturbase (naturtypar, artsførekomstar...) Artskart

mangfald	Naturmangfald på landsida	Lakseregisteret MOM-undersøkingar		
	Kystvatn og vassdragsnatur	Vassforskifta med tilhøyrande regionalplanar Kvalitetsnorm for villaks		
	Friluftsliv og rekreasjon	Risikorapport norsk fiskeoppdrett. Andre rapportar, m.a.: · Effekter av forstyrrelser på fugl og pattedyr fra akvakulturanlegg i sjø – en litteraturstudie. 2015 · Effekter av utslipp fra akvakultur på spesielle marine naturtyper, rødlista habitat og arter. 2016 · Genetisk påvirkning av rømt oppdrettslaks på ville laksebestander – status 2021		
			Rekreasjon sjø	
Landskap	Nærverknad Fjernverknad Strandsone	Kartlegging av landskapstypar i Hordaland (HFK) Flyfoto og grunnkart		
Kulturminne	Kulturminne i sjø Kulturmiljø	Askeladden		
Sjøtransport og marine ressursar	Marine ressursar	Hordaland fylkeskommune - kartlegging skjelsand: Ingen registreringar i Samnanger kommune Fiskeridirektoratet, Yggdrasil -gytefelt/ beiteområde/ oppvekstområde		
	Fiskeriinteresser	Fiskeridirektoratet, Yggdrasil		
	Forsvarsinteresser	Kystverket, Kystinfo Forsvarsbygg – øvingsfelt og skytefelt (NOU2004) Ingen registreringar i Samnanger kommune.		
	Skipstrafikk og arealbruk	Kystverket, Kystinfo Fiskeridirektoratet, Yggdrasil og havbase		
	Samfunnsverknad	Arealbruk/nærmiljø på landsida Folkehelse/støy og lys	Kommuneplanen/reguleringsplanar Flyfoto/grunnkart Retningslinje for handsaming av støy i planlegging Miljøstatus Mattilsynet	
	Næringsutvikling/ verdiskaping/ samfunnsnytte	Nasjonal betydning av sjømatnæringen; SINTEF-rapport 2021		

Samanstilling av konsekvensar for arealendringar

Kvar enkelt arealendring er konsekvensutgreia og konklusjonane er samanstilt i tabellen under. Forklaring av metode er skildra i vedlegg med konsekvensutgreiing. Tabellen viser også om området er tilrådd teke inn i kommunedelplanen eller ikkje. Dei fleste konkrete arealendringane har mindre verknadar. Utgangspunktet for vurderingane er at endringane er relativt små sett i høve til 0-alternativet (dagens anlegg og gjeldande kommuneplan). Det er nokre enkeltareal som har større

negative verknader for enkelte fagtema, men samfunnsnytta av tiltaka er høgare enn dei negative verknadene og areala er difor tilrådd slik dei er spelt inn, eller med tilpassingar. Detaljvurderingar på enkelttema for alle dei utgreidde alternativa er å finna i dokumentet konsekvensutgreiing.

Det vert nytta ein fem-delt skala i vurdering av endringar for enkeltareal:

negativ (-) liten negativ (-) ingen/ubetydeleg (0) liten positiv (+) positiv (++)

INNSPEL: Namn / ID	Natur - sjø	Natur - land	Kystvatn og vassdragsnatur	Friluftsliv og rekreasjon	Landskap	Kulturminne	Marineresursar	Fiskeriresser	Forsvarsinteresser	Skipstrafikk og arealbruk	Arealbruk på land/folkelshelse	Næringsutvikling	TILRÅDING
Sagen II	0	0	-	-/0	-/0	0	0	0	0	0	0	+	
Nygård	0	0	-	-/0	-/0	0	0	0	0	-	0/-	+	
Erevika	-/0	0	-/0	-	-/0	0	-/0	-	0	-/0	-	++	Miljøkrav
Solbjørg	-/0	0	-/0	-	-/0	-/0	-/0	-/0	0	-/0	-	++	Miljøkrav

Tilråding for tilpassingar

- Erevika og Solbjørg: Miljøkrav som medfører at det skal vera ingen eller minimalt med utslipp til resipienten
- Erevika: Fortøyingane må ikkje leggest slik at dei er til hinder for bruken av rekefeltet som ligg nord for akvakulturområdet.

Oppsummering av dei mest negative konsekvensane for enkeltområda i tabellen over:

Sagen II

Temaet «Kystvatn og vassdragsnatur» har fått konsekvens liten negativ (-), og vurderingane er skildra slik i konsekvensutgreiinga:

«Flytande anlegg med fortøyingar som gjer arealbeslag. Lokaliteten har vore i drift sidan 2014, og har hatt gode resultat i miljøgranskningane i heile perioden. Dette tyder på at lokaliteten ikkje har vore vesentleg påverka av organisk materiale. Anlegget er semilukka, og utsleppa til resipienten er såleis avgrensa. Eit større areal til anlegget vil ikkje medføre endring i utslipp. Utfordringar knytt til påverknad frå akvakultur på anadrom fisk vert vidare handsama i kapitlet om samla konsekvens av planframlegget. Ei utviding av arealet vil ikkje medføre ei vesentleg endring i konsekvens når det gjeld kystvatn og vassdragsnatur. Eit større areal vil likevel gi høve for auka produksjon. Dette kan potensielt vera negativt med omsyn til kystvatn og vassdragsnatur.»

Nygård

Temaet «Kystvatn og vassdragsnatur» og «Skipstrafikk og arealbruk» har fått konsekvens liten negativ (-), og vurderingane er skildra slik i konsekvensutgreiinga:

«Flytande anlegg med fortøyingar som gir arealbeslag. Påverknad på anadrom fisk i sjøområda vil vera uendra samanlikna med dagens situasjon. Ei utviding av arealet vil ikkje medføre ei vesentleg endring i konsekvens når det gjeld kystvatn og vassdragsnatur. Utfordringar knytt til påverknad frå akvakultur på anadrom fisk vert vidare handsama i kapitlet om samla konsekvens av planframlegget. Ei utviding av arealet vil ikkje medføre ei vesentleg endring i konsekvens når det gjeld kystvatn og vassdragsnatur. Eit større areal vil

likevel gi høve for auka produksjon. Dette kan potensielt vera negativt med omsyn til kystvatn og vassdragsnatur.»

«Flytande anlegg med fortøyingar som gjer arealbeslag. Arealet ligg langs grensa til kvit sektor frå Oldervik lykt. Ingen tiltak i direkte konflikt med farlei. Ikkje i direkte konflikt med navigasjonsinnretning.»

Erevika

Temaa «Friluftsliv og rekreasjon», «Fiskeri-interesser» og «Arealbruk på land/folkehelse» har fått konsekvens liten negativ (-), og vurderingane er skildra slik i konsekvensutgreiinga:

«Friområdet ved Børisanden ligg tett på området. Etablering av eit anlegg i området vil kunne redusere verdien på dette området. Flytande anlegg med fortøyingar gir arealbeslag, og kan koma i konflikt med det registrerte friområdet på land/friluftsområdet i sjø.»

«Fortøyingane frå eit anlegg i området skal leggast utanom det registrerte rekefeltet. Området er ikkje i direkte konflikt med registrerte fiskeriinteresser, men kan potensielt påverke bruken av rekefeltet.»

«Området ligg tett på to fritidsbygg. Konstruksjonar vil vera synlege i nærområdet og kan redusere bruk av sjøområdet. Det kan i tillegg vera utfordringar knytt til støy, avhengig av type anlegg som skal etablerast.»

Solbjørg

Temaa «Friluftsliv og rekreasjon» og «Arealbruk på land/folkehelse» har fått konsekvens liten negativ (-), og vurderingane er skildra slik i konsekvensutgreiinga:

«Flytande akvakulturanlegg med fortøyingar gir arealbeslag, og kan koma i konflikt med friluftsliv i området, knytt til sjøområda. Potensiell konflikt mellom friluftslivområdet Rolvsvåg og eit akvakulturanlegg i området, på grunn av estetikk eller støy. Avstanden er såpass stor (i overkant av 500 meter i luftlinje), og ein vil truleg ikkje ha utsikt sørover frå friluftsområdet. Konsekvensen er difor vurdert til å vera låg.»

«Relativt lågt potensial for konflikt med arealbruk på land knytt til busetnad. Konstruksjonar vil vera synlege i nærområdet og kan redusere bruk av sjøområdet. Det kan i tillegg vera utfordringar knytt til støy, avhengig av type anlegg som skal etablerast.»

Akvakulturareal som er tekne ut

Det er ikkje gjennomført eiga konsekvensutgreiing for akvakultur i gjeldande kommuneplan som er teke ut. Det er vist i tabell under dei vurderingane som ligg til grunn for endringa.

Akvakulturområde i Kommuneplan 2018	Arealstorleik	Nytt arealføremål	Grunngjeving for endring
A02 Djupedalen	173 daa	Bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhøyrande strandsone	Arealet ligg i konflikt med kvit sektor frå Oldervik lykt. Arealet ligg i tillegg tett på Nygård-lokaliteten, og ligg relativt langt inne i fjordsystemet.
A04 Hetlevika	70 daa	Bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhøyrande strandsone	Arealet ligg langt inne i fjordsystemet, i ein vassførekomst med naturleg låge oksygenverdiar. Arealet ligg i tillegg tett på badeplassen Ospevika

Risiko- og sårbarheitsanalyse

Som ein del av konsekvensutgreiingsdokumentet er det også utarbeidd risiko- og sårbarheitsanalyse for planframlegget. Det er vurdert naturbasert risiko og verksemdbasert risiko. Tabellane under oppsummerer risikotilhøva og framlegg til tiltak og oppfølging. Det er ikkje avdekt risikotilhøve som er uakseptable.

Risiko og sårbarheit				
Uønska hending/forhold	Potensiell risiko for:			Vurdering Omtale, sårbarheitsvurdering, usikkerheit Grunngjeving Forslag til tiltak og oppfølging
	Liv og helse	Ytre miljø	Materielle verdiar	
Naturbasert risiko				
Ekstremvær Sterk vind som medfører havari av anlegg	S2/K 3	S2/K 4	S2/K 4	<p>Samla vurdering</p> <p>Kvart anlegg skal godkjennast med anleggssertifikat som dokumenterer at anleggskonfigurasjonen skal tole dei lokale naturkreftene. I tillegg er det krav i Akvakulturdriftsforskrifta (§ 12) for risikobasert tilsyn, varsling av uvær og krav til alarm. Generelt er sannsyn for skadar på grunn av ekstremvær er vurdert til å vera låg med bakgrunn i gjeldande lovverk, medan konsekvensen er høg.</p> <p>Nye areal</p> <p>Dei to nye areala som er føreslått lagt inn i planen ligg lenger ute i Samnangerfjorden enn eksisterande anlegg. Dei ligg likevel relativt skjerma plassert, og det er ikkje grunn til å tru at det er betydeleg risiko for sterk vind i desse områda. Om det skal etablerast større konstruksjonar på sjøoverflata må desse sikrast mot vind.</p>
Ras og skred som medfører havari	S2/K 3	S2/K 4	S2/K 4	<p>Samla vurdering</p> <p>Areala på Sagen II og Solbjørg ligg utanfor <i>Aktsomhetsområder</i> for ras og skred (snø/steinsprang). Kjelde NVE.</p> <p>Akvakulturområdet Nygård ligg dels innanfor aktsemdområde for jord og flaumskred og for snøskred.</p> <p>Akvakulturområdet Erevika ligg dels innanfor aktsemdområde for jord- og flaumskred (i nord), snøskred (langs land heile vegen), og steinsprang (i sør).</p> <p>Forslag til tiltak og oppfølging:</p> <p>Omsynssone ras- og skredfare (H310) i plankartet for dei areala som er omfatta av <i>aktsemdområde</i> for ras og skred</p>
Flaum som medfører havari	S2/K 1	S2/K 1	S2/K 1	<p>Samla vurdering</p> <p>Sagen II: Det er registrert aktsemdområde for flaum ved Sagavatnet og utløpet til sjø. Dette overlappar så vidt med det føreslåtte akvakulturområdet.</p> <p>Nygård: Ikkje registrert aktsemdområde for flaum</p> <p>Erevika: Ikkje registrert aktsemdområde for flaum</p> <p>Solbjørg: Det er registrert aktsemdområde for flaum langs bekken på landsida ved den sørlege delen av</p>

				akvakulturområdet. Aktsemdområdet overlappar ikkje med føremålet
Verksemdbasert / infrastruktur risiko				
Brannfare	S5/K 2	S5/K2	S5/K2	Samla vurdering: Brann kan skje i fôrflåte og anlegget. Det er mindre fare for spreiding av brann utanfor sjølve anlegget.
Uluke på sjøen	S4/K 2	S4/K1	S4/K2	Samla vurdering: Det er naudsynt med båttrafikk ut til anlegga. Det kan skje uhell mellom fritidsbåt og anlegget og uhell mellom brønnbåt og anlegget. Det er krav om merking av anlegget, samt at generelt fiske- og ferdselsforbod reduserer risikoen for ulykke. Båtførarar må vise aktsemd ved anlegget. Den viktigste føresegna i fartsforskriften er den generelle aktsomhetsnormen i § 2:” § 2. (generell fartsbegrensning) <i>Fartøyer skal utvise forsiktighet og avpasse farten etter fartøyets størrelse, konstruksjon, manøvreringsevne og farvannsforholdene, slik at det ikke ved bølgeslag eller på annan måte oppstår skade eller fare for skade på personer, herunder badende, andre fartøyer, farvannets strandlinjer, kaier, akvakulturanlegg eller omgivelsene for øvrig.</i> ”
Sjukdomssmitte	Samla vurdering: Det er potensiale for sjukdomssmitte frå produksjonen til både villfisk og andre matfiskanlegg i sjø. Når det gjeld nye areal er det lagt miljøkrav på desse, som sikrar at det ikkje skal vera utslepp/minimalt med utslepp frå anlegga. Det er likevel ein viss auke i risiko for sjukdomssmitte ved etablering av fleire anlegg, anten det vert lukka anlegg for produksjon av anadrom fisk eller produksjon av andre artar. I søknad om produksjon på lokaliteten vil desse forholda verta vurdert av fagmynde. Generelt er sannsyn for sjukdomssmitte er vurdert til å vera låg med bakgrunn i gjeldande lovverk, medan konsekvensen er høg.			
Lakselus	Samla vurdering: Det er potensiale for luseoppblomstring frå produksjonen til både villfisk og andre matfiskanlegg i sjø. Når det gjeld nye areal er det lagt miljøkrav på desse, som sikrar at det ikkje skal vera utslepp/minimalt med utslepp frå anlegga. Det er likevel ein viss auke i risiko for lakselus ved etablering av fleire anlegg, dersom det vert opna for produksjon av anadrom laksefisk i desse områda. Produksjon av tare eller skjel vil ikkje medverke til auka risiko for lakselus i områda. Justering av anlegg innanfor areala utgjer liten endring av risiko eller sannsyn.			
Rømming frå produksjonen	Samla vurdering: For dei eksisterande lokalitetane er det teoretiske grunnlaget og sannsyn for rømming og genetisk innblanding uendra i høve til gjeldande kommuneplan. Dersom det vert etablert lukka anlegg for produksjon av anadrom fisk på dei nye lokalitetane vil den teoretiske risikoen for			

	<p>rømming frå produksjonen vera noko auka totalt sett i området, sjølv om lukka anlegg har mindre sannsyn for rømming enn opne anlegg. Justering av anlegg innanfor areala utgjer liten endring av risiko eller sannsyn. Produksjon av tare eller skjel vil ikkje medverke til auka risiko for rømming i området.</p> <p>Skadeførebyggande tiltak som finst i dag er regionalt beredskap og statleg tilsyn. NS 9415 og NYTEK forskrifta, sett krav til at internkontrollarbeidet skal omfatte kartlegging av farar, vurdere risiko, velje tiltak og utarbeide beredskapsplanar. Akvakulturdriftsforskrifta sett krav knytt til § 37 – plikt til å førebygge og begrense rømming. Generelt er sannsyn for rømming vurdert til å vera låg med bakgrunn i gjeldande lovverk, medan konsekvensen er høg.</p>
<p>Utslepp Forventa tilstand</p>	<p>Historisk /dagens situasjon, MOM-B undersøkingar</p> <p>Samla vurdering: Justering av anlegg innanfor areala utgjer liten endring av risiko eller sannsyn for endra utslepp. Generelt er sannsyn for utslepp vurdert til å vera høg for eksisterande anlegg, sjølv om Sagen II-anlegget er eit semilukka anlegg. Sagen II-anlegget har vore plassert i tilstandsklasse 1 – meget god i alle undersøkingane. For Nygård-anlegget har historiske MOM-B granskingar vist noko varierende resultat (sjå tabell over). Når det gjeld nye areal er det lagt miljøkrav på desse, som sikrar at det ikkje skal vera utslepp/minimalt med utslepp frå anlegga. Det er krav om min. 2 månader brakklegging mellom kvart utsett.</p>

Næringsutvikling, verdiskaping og samfunnsnytte

Akvakulturnæringa har gjennom si relativt korte historie blitt viktig for sysselsetjing og verdiskaping, både lokalt, regionalt og nasjonalt. Næringa har bidrege til å oppretthalde og vidareutvikle mange større og mindre kystsamfunn. Samstundes har næringa fått ei aukande og til dels stor rolle for nasjonal verdiskaping og eksportinntekter. SINTEF utarbeidar årleg rapport om *nasjonal betydning av sjømatnæringa*. Rapporten frå 2021 viser at samla produksjonsverdi frå sjømatnæringa, inkl. ringverknadar i anna næringsliv, var på vel 300 milliardar kroner i 2020. I Noreg var verdiskapinga om lag 95 milliardar kroner i 2020, og samla sysselsettingseffekt av norsk sjømatnæring var om lag 66.000 årsverk dei siste to åra. Av dette er om lag halvparten sysselsett direkte i næringa og om lag halvparten tilhøyrer ringverknadseffekten i tilknytt næringsliv.

Folketalet i Samnanger kommune er om lag 2500 innbyggjarar i 2022 (SSB). I følge SSB arbeidar 35 personar innan kategorien jordbruk, skogbruk og fiske. Det er i dag to matfisklokalitetar i kommunen. Nygård-lokaliteten er registrert med innehavar Langøylaks AS, Quatro laks AS og Tombre Fiskeanlegg AS. Sagen II-anlegget er registrert med innehavar Lerøy Vest AS i Fiskeridirektoratet sin kartbase. Dette er viktige lokale aktørar som skapar solide arbeidsplassar for innbyggjarar i kommunen og i regionen. Ein har i planarbeidet hatt dialog med næringa for å avklare om dagens lokalitetsstruktur er god og om næringa har planar om større endringar som ein bør planleggje for i komande planperiode. Med bakgrunn i tilbakemelding frå næringa er det fokusert på vidareutvikling og sikring av eksisterande lokalitetsstruktur, og i mindre grad fokus på nye område og artar for oppdrett. Ein har likevel valt å avsette område med kombinerte føremål til potensiell ny akvakulturaktivitet som følge av ny teknologi eller andre artar.

Det er viktig for oppdrettsbransjen at det til ei kvar tid er gode oppdaterte kommuneplanar med føreseielege og tydelege rammer for arealbruken deira. Dagens kommuneplan er ikkje i tilstrekkeleg grad oppdatert for sjødelen. Det er ei målsetnad at planlegging og forvaltning av akvakulturaktivitet i hovudsak skal forankrast i overordna kommunale planar, og ikkje gjennom dispensasjonar og

enkeltsakshandsaming. Det er heller ikkje ønskeleg med generelle plankrav for tiltak i sjø. Akvakultur er ei næring i rask utvikling med omsyn til drift og teknologi. Det er ei utfordring at kommuneplanrevisjonar ofte ikkje har same fart som behovet bransjen har for arealavklaring. I dette ligg det eit stort ansvar for kommunane i god arealplanlegging i sjø for å sikre dei beste lokalitetane og tilstrekkeleg fleksibilitet og utviklingsmoglegheit innanfor desse.

Nytt planframlegg har gjennomført ei opprydding i dagens kommuneplan ved å fjerne, utvide og føreslå nye akvakulturføremål. Totalt er det avsett meir areal til akvakultur enn gjeldande kommuneplan, men talet på akvakulturområde er uendra. Det er avsett større areal til akvakultur på dei lokalitetane der det er aktivitet og drift i dag. På denne måten er næringa sitt behov for fleksibilitet ivareteke og er ein positiv konsekvens av planframlegget.

Det er grunn til å forvente auka sysselsetting dersom planframlegget sine moglegheiter vert realisert. I tillegg til arbeidsplassar på nye anlegg, kjem også potensielle nye arbeidsplassar i tilgrensande næringar som leverandørar av varer, service og tenester. Planframlegget har stor positiv konsekvens for næringsutvikling, verdiskaping og sysselsetting.

Konklusjon

Me rår til at planframlegget vert lagt ut til offentleg ettersyn, slik det ligg føre frå plankonsulenten ABO Stord AS.